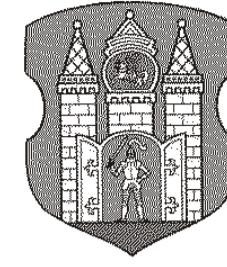

НАШ Магілёў

www.nmahileu.org

Незалежнае
грамадска - палітычнае
выданне Гораду

33

26
Красавіка
2008 год

1986
-
2008

Выпуск прысьвечены 22 угодкам Чарнобыльскай аварыі

Европарламент
призвал продол-
жить оказание
помощи Беларуси
в реабилитации
регионов,
пострадавших от
аварии на ЧАЭС
«Белорусские
НОВОСТИ»

Европарламент призвал европейское сообщество продолжить оказание помощи Беларуси в реабилитации регионов, наиболее пострадавших от последствий катастрофы на ЧАЭС. Об этом говорится в декларации о постчернобыльской ситуации в Беларуси, которая принята по итогам конференции в Европарламенте 17 апреля в Брюсселе (Бельгия).

Как сообщил БелаПАН инициатор конференции доктор медицинских наук профессор Юрий Бандажевский, ныне проживающий в Вильнюсе, декларация также призывает европейское сообщество уделить особое внимание положению ликвидаторов катастрофы.

В документе подчеркивается, что независимые каналы распределения финансовой поддержки для реабилитации загрязненных районов Беларуси должны быть созданы и защищены от контроля и злоупотреблений этой помощью со стороны авторитарного режима. Европарламент призвал Европомиссию приложить необходимые усилия для обеспечения прозрачности и эффективности проектов и финансовой поддержки ЕС, направленных на Беларусь.

Европарламент также призвал правительство Беларуси обеспечить социальные гарантии и медицинскую помощь своим гражданам, пострадавшим от последствий Чернобыля. В декларации подчеркивается, что население страны имеет потребность в ясной, исчерпывающей и недвусмысленной информации о самой катастрофе и ее радиационных последствиях.

Скрывать правду про чернобыльскую аварию – традиция властей

✉ Андрей Волков

В 1990 году, на волне гласности и демократизации, в печатных СМИ начали появляться публикации, не потерявшие актуальность и сегодня. Вряд ли государственные СМИ решились бы опубликовать их даже в наши дни.

В одном из номеров газеты «Аргументы и Факты» в 1990 году были опубликованы выводы Военно-медицинской службы (ВМС) КГБ УССР, которая начиная с мая 1986 г. проводила самостоятельные, независимые от Минздрава исследования, которые систематизировались ежемесячно. Анализируя результаты этих исследований, специалисты ВМС КГБ УССР пришли к следующим выводам.

Вывод первый

Масштаб и характер радиационного загрязнения свидетельствует о возможных весьма тяжёлых последствиях аварии. Радиоактивные вещества (РВ) распространялись во всех направлениях и на значительные расстояния. Существенное, а порой и решающее значение в загрязнении местности и на протяжении длительного периода имели радиоизотопы церия, ниобия, циркония, теллура, неодима, нептуния, рутения, лантана, цезия, а в последующем и трансурановых элементов. С пищей, водой, ингаляторно, через кожу они постоянно поступали в организмы людей.

Второй вывод

В отличие от официальной версии Минздрава, специалисты ВМС считают, что не йод и цезий были основными дозообразующими факторами для человека (кроме щитовидной железы), а целый комплекс радионуклидов. Минздрав утверждал (и взгляды его не изменились), что их вкладом в формирование лучевой нагрузки обязательно надо учитывать, поскольку при распаде они дают высокоэнергетические частицы и создают высокие дозы облучения.

населением, в последующие годы – 50 – 70 %. То есть Минздрав сознательно занижал дозу облучения. Поэтому дозы, установленные участникам ликвидации последствий аварии, должны быть пересчитаны.

Вывод третий

Минздрав утверждал: поскольку дозы полученные населением прилегающих районов, невелики, то и обращать на них внимания не стоит. Специалисты же ВМС КГБ пришли к выводу, что малые дозы приводят к различного рода нарушениям в организме человека.

Четвёртый вывод

Минздрав безответственно утверждал, что коэффициент совместного воздействия ионизирующего излучения и тяжёлых металлов равен 1,3. Специалисты ВМС доказали, что даже совместное воздействие только внешнего и внутреннего облучения даёт значительно больший коэффициент.

Пятый вывод

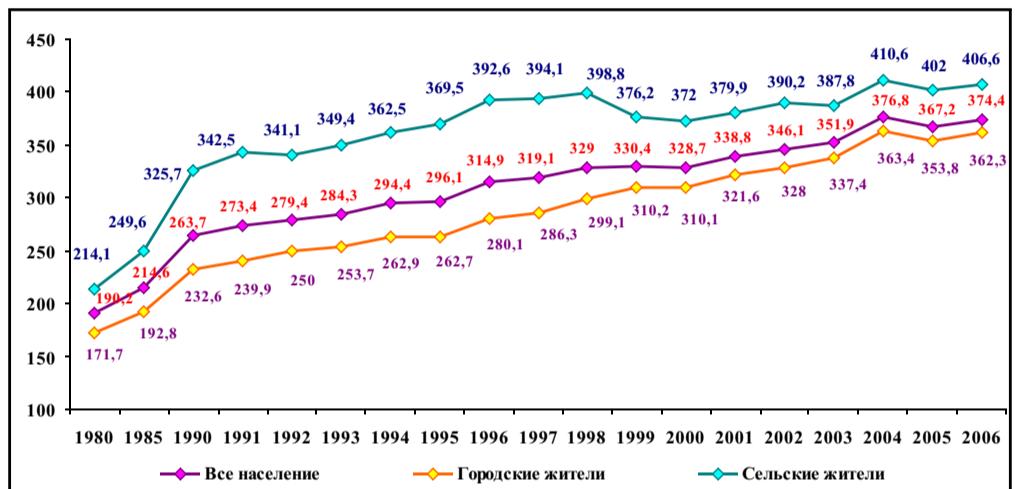
Минздрав заявил, что короткоживущие изотопы не опасны и поэтому учитывать их нет необходимости. Специалисты ВМС считают, что их вклад в формирование лучевой нагрузки обязательно надо учитывать, поскольку при распаде они дают высокие дозы облучения.

Шестой вывод

По мнению учёных ВМС КГБ УССР, «35-бэрная» концепция, официально выдвинутая Минздравом, не только научно несостоятельна и потенциально опасна, но и дезинформирует население, научные круги, правительство.

По официальным данным, в результате чернобыльской катастрофы радиоактивному загрязнению подверглись территории трёх республик бывшего СССР: Украины, Беларуси и России. На загрязнённых территориях сейчас проживает более 5 млн. человек. (Украина – 1 млн. 800 тыс., Беларусь – 2 млн. 400 тыс., Россия – около 1 млн.).

Радиоактивному загрязнению подверглись в России –

Заболеваемость населения Республики Беларусь злокачественными новообразованиями (на 100 тыс. населения)

Брянская, Калужская, Тульская, Орловская, а также в меньших масштабах – Курская, Смоленская, Липецкая и Тамбовская области, в Украине – Житомирская, Киевская, Ровенская, Черниговская, Черкасская и Винницкая области, в Беларуси – Гомельская, Могилёвская, Брестская, Минская, Гродненская области. Имеются пятна в Краснодарском крае, в районе Сухуми (Грузия), Прибалтике.

Только 25 апреля 1990 г. Верховный Совет СССР заявил, что сложившееся положение – результат неправильной оценки масштабов аварии, слабой координации действий, отсутствия информации о радиоактивном заражении (особенно в 1986 г.).

Также небезинтересно, что параллельно с исследовательской деятельностью, учёные ВМС КГБ УССР вели поиск эффективных методов и нетоксичных средств для лечения пострадавших. И такой метод был найден.

Ещё в 1979 г. в Институте проблем онкологии АН УССР был накоплен большой опыт по применению гемосорбции при радиационных поражениях. Авторы методики были удостоены Государственной премии СССР. Однако в результате внутренних личностных конфликтов в Минздраве, метод не был реализован.

Однако Военно-медицинский госпиталь КГБ УССР, не подвластный Минздраву, продолжал применять «запретный» метод. Радиоактивному загрязнению подверглись в России –

Когда в мае 1986 в госпиталь КГБ стали поступать первые больные (сотрудники КГБ также принимали участие в ликвидации последствий аварии), то для уменьшения дозы интоксикации организма радиотоксинами были применены гемо- и энтеросорбция. Но министр здравоохранения СССР Е. Чазов и Всесоюзный научный центр радиационной медицины проигнорировали положительные результаты лечения. В 1989 г., зная о тяжлом состоянии здоровья атомщиков, самоотверженно обслуживающих Чернобыльскую станцию в 1986 г., о том, что из трёхсот специалистов семьдесят уже умерло, врачи ВМС КГБ предложили им свою помощь. Курс лечения прошли около 200 человек. Газета «Аргументы и Факты» опубликовала один отрывок из письма человека, потерявшего уже надежду на выздоровление: «... мы, считавшие себя уже приговорёнными к медленному умиранию, ожили. На протяжении трёх лет после аварии чем только я не болел, а после прохождения двух курсов энтеросорбции даже полиноз – аллергическое заболевание, возникшее после аварии, меня не слишком беспокоило».

Из этого диагноза «лучевая болезнь» уже не ставят более 10 лет. Фактически, по документам, загрязнённых территорий в стране практически не осталось... На всю Беларусь работает только один институт радиологии – его штат состоит из двух человек, – директор и бухгалтер. Из льгот для пострадавших от Чернобыльской аварии и ликвидаторов, осталось только право на прохождение отпуска в летнее время. И это закономерный результат игнорирования природных законов развития общества и государства – страна в глубоком экономическом кризисе, а «личности» во власти выше всего ставят свои личные амбиции. Остается надеяться, что природа скоро всё расставит на свои места.

«Находясь на вершине

Чарнобыль праз лёс аднаго чалавека

З Прыпяці ў Магілёў прыехала жыць 62 чалавекі. Гэта былі пераважна беларусы, якія вярталіся жыць на свае родныя месцы. Сярод іх быў са сваёй сям'ёй і Мікалай Расюк.

Пра сябе

Я сам паляшук, нарэдзіўся ў Брагінскім раёне і вырас на Палессі сярод мележскіх балот. На той час я працаваў у геалагічнай выведцы і ў мяне быў праблемы з жыллём, бо на той момант я ўжо абзавеўся сям'ёй. Каб праправіц сваё матэрыяльнае становішча я паехаў працаўца на камсамольскую будоўлю імя У.І. Леніна на атамную станцыю ў горад Прыпяць. Спачатку я ўладкаўся ў будаўнічую арганізацыю, а пасля ўладкаўся на радыё заводу "Юніцер". Гэты завод існаваў яшчэ да з'яўлення атамнай станцыі і дапамагаў у будаўніцтве АЭС. У 1986 годзе адбылася Чарнобыльская трагедыя, пасля якой мне са сваёй сям'ёй прыйшлося эвакуіравацца. Мы пераехалі ў Магілёў, дзе па размеркаванню я патрапіў на завод "Зеніт". Я беларус і мне хацелася бліжэй да родных мясцін. У Гомель мне не давялося патрапіць, бо ён быў больш забруджаны.

Начны выбух

Так склалася, што я хацеў выехаць з горада вечарам, пасля працоўнага дня, з двумя маленкімі дзецьмі, але мая жонка не адпушціла іх са мной. Той ноччу я чуў выбух. Мая жонка вярнулася дамоў з другой змены а першай гадзіне ночы і мы началі класціца спаць. У гэтых момант раздаўся выбух. Я тады сказаў жонцы: "Ты паглядзі, якія ёсьць сволачы — пад самым горадам рыбу глушаць!". Да гэтага я працаваў у геалагічнай выведцы і ведаў што такое выбух у вадзе, зямлі і г.д. Наступнай раніцай, калі 5-6 гадзін ранку, я ехаў каб патрапіць на паром у г. Чарнобыль і вярнуцца ў Беларусь. Над Прыпяцю стаялі шэрыя хмары і гэта быў дзень аварыі на АЭС, але я яшчэ нічога не ведаў аб гэтым. Па дарозе я сустрэў двах сваіх сяброў, якія быў на матацыкле. Яны быў усе чорныя ў графітным пылу, толькі вочы і зубы блішчэлі. Я запытаўся што з імі. Яны распавялі пра тое, што ноччу нешта здарылася на атамнай станцыі — прыбег мужык на вадаём у распіратары і выгнаў іх адтуль. Даішнікі таксама з імі не цэрымонаіліся — адзін з іх атрымаў па спіне жэзлам. Едуны на машыне далей я заўважыў

Мікола Расюк, рабочы-будаўнік, чарнобыльца і сябра БСДП

пабываў у зоне, дзе была радыяція, і па вяртанні з яе правяраўся спецыяльным прыборам, то ўсё звінела. Тады казалі "О, шыцікаў паймаў!" і не ўспрымалі радыяцію, як нешта сур'ёзнае.

Я спакойна аднёсся да начнога інцыдэнта, бо і раней на станцыі былі разнастайныя аварыі. З самага пачатку чацверты рэактар не здолелі запусціці своечасова, бо ў ім цалкам выгарэў кабельны канал. У выніку, прыйшлося прыпыніць на паўгады запуск атамнай станцыі. У 1982 годзе быў прапрыў паравой рубашкі і людзі, якія ўстрынілі гэтую паломку, ўжо даўно адыйшли ў лепши свет. Рабочым трэба было працаўца па пяць хвілінай, а яны працаўвалі па 10-15. У той час людзі не ведалі наступствіў апраменьвання. Тады таксама быў выкід радыяціі праз трубу і ў той жа дзень увесь горад вымылі пенай, што для нас быў вельмі странна.

Сны з чацвярга на пятніцу збываюцца

Трагедыя адбылася з пятніцы на суботу, а з чацвярга на пятніцу міне прынісіўся сон. Гаворуць, што сны ў гэты час збываюцца. Перад АЭС калісці быў сасновы бор, але пасля 26 красавіка бор пажаўцеў лецішча пад Гомелем, але потым паступіла інфармацыя, што радыяційны фон і пад Гомелем вельмі моцна ўзвысіўся, таму мы падалісі на першы час у Чарнігав.

Калі жонка прыехала з дзецьмі, то яна распавяла, што ўсім у горадзе даюць нейкія таблеткі. Пасля трагедыі людзі заставаліся ў горадзе яшчэ цэлыя суткі і толькі 27 красавіка пачалася эвакуацыя. Мы думалі, што гэтая аварыя не сур'ёзна і горад адміноўцы, як гэта было раней і мы будзем прадаўжаць у ім жыць, але людзі са станцыі казалі што аварыя вельмі сур'ёзна і пяціцю дзесяці днёмі ўсё не абыдзеца.

Ужо ў Беларусі я паведаміў усіх сваіх родных, якія жылі ў зоне блізкай да Чарнобыльскай трагедыі, каб яны кідалі ўсё і тэрмінова з'яджалі с забруджанай тэрыторыі. Я дамовіўся са сваімі сваякамі, каб яны здалі нам сваё лецішча пад Гомелем, але потым паступіла інфармацыя, што радыяційны фон і пад Гомелем вельмі моцна ўзвысіўся, таму мы падалісі на першы час у Чарнігав.

Радыяцію мы называлі шыцікамі

Мы, жыхары Прыпяці, жартліва называлі радыяцію шыцікамі. Калі нехта

пабываў у зоне, дзе была радыяція, і па вяртанні з яе правяраўся спецыяльным прыборам, то ўсё звінела. Тады казалі "О, шыцікаў паймаў!" і не ўспрымалі радыяцію, як нешта сур'ёзнае.

Я спакойна аднёсся да начнога інцыдэнта, бо і раней на станцыі былі разнастайныя аварыі. З самага пачатку чацверты рэактар не здолелі запусціці своечасова, бо ў ім цалком выгарэў кабельны канал. У выніку, прыйшлося прыпыніць на паўгады запуск атамнай станцыі. У 1982 годзе быў прапрыў паравой рубашкі і людзі, якія ўстрынілі гэтую паломку, ўжо даўно адыйшли ў лепши свет. Рабочым трэба было

пабываў у зоне, дзе была радыяція, і па вяртанні з яе правяраўся спецыяльным прыборам, то ўсё звінела. Тады казалі "О, шыцікаў паймаў!" і не ўспрымалі радыяцію, як нешта сур'ёзнае.

Мая галава адчувае радыяцію

Калі я прыехала, у дзень трагедыі, у вёску да маці, то ў мяне вельмі моцна балела галава. Я выпіў некалькі таблетак, але гэта так мне і не дапамагло. Боль была проста невыносная. Тады мая цёшча намачыла халоднай вадой рушнік, якім мне моцна перавязалі галаву. Мы білі кабанчыкі і мясцоўся мужыкі настойвалі на тым, каб я выпіў з імі чараку, бо гарэлка, з іх слоў, здыме боль. Я выпіў, але ледзь паспей адскочыць ад стала, бо ўсё што было ў мяне ўнутры выйшла з мяне. Тады я ачысціў свой страйнік, бо калі я вяртаўся з Чарнобыля, то па дарозе ўесь час лузгаў семкі і шчоўкаў арэхі, у выніку чаго нахапаўся радыёнуклідаў, якія патрапілі ў страйнік. Пасля таго як я званітаваў я выпіў яшчэ пару чарак гарэлкі і больш паступова пачала праходзіць.

Аднойчы, калі мы з сям'ёй толькі пераехалі ў Магілёў, мне зноў стала дрэнна — моцна балела галава. Тады вецер дуў з поўдня і я зноўку пачаў піць таблеткі, якія мне не дапамаглі зусім.

Калі мне стала вядома пра Чарнобыльскую аварыю ў 1982 годзе, то адразу ж прыгодаў эпізод калі ў мяне раптоўна пачала балець галава і я пасылаў тады сноўку нават у суседнюю вёску, каб тая знайшла мене якіх-небудзь таблетак. То самае са мной было і ў Краснаполі, дзе мы працаўвалі ў падшэфным калхозе

завода "Зеніт". Цяпер я могу дакладна сказаць, што моцная галаўная боль была звязана з радыяціяй.

У Прыпяць я вяртаўся нелегальна

Мне прыйшлося вяртацца, бо ў горадзе засталіся ўсе насыя дакументы, гроши, дробныя каштоўныя рэчы, якія неабходна было забраць. У горад я вяртаўся нелегальным шляхом, бо ў горад быў ўведзены войскі і яны кантралявалі яго. Я са сваімі сябрамі падгаварыў аднаго кіроўца паліўальной машыны, каб ён нас адвез ў горад. Мы яго доўга угаворвалі і ён нарэшце згадзіўся. Кіроўца пасадзіў нас у кабіну, набраў поўную цыстэрну вады і мы паехалі ў горад. Перад міліцэйскімі і ваенными пастамі ён ўключыў ваду, мы згіналіся, каб нас не было відаць праз вакно і паставыя адчынялі нам шлагбаўм. Так мы і даехаі.

На наступным пасту мы прыныліся і распавялі пра тое, што едзем за дакументамі і калі будзем вяртацца назад, то пакажам іх.

Паставыя згадзіліся і папярэдзілі нас што па гораду ходзяць узброеныя салдаты, якія адразу страляюць у тых, хто не падпрадкоўвае іх іхнім загадам. Присутрэчы з імі неабходна адразу прыпыніцца і распавесці дзе вы жывеце і куды накіроўваецеся. Ужо калі майго дома да нас пад'ехалі салдаты на БТР, праверылі нашу пратиску, пачакалі пакуль мы забярэм свае рэчы і пасля гэтага адвезлі нас да паста, дзе з усімі, хто нас прапускаў, мы распілі нашы хатнія прыпасы спіртнога. Піў нават кіроўца паліўальной машыны.

Дарога смерці

Ужо праз некалькі тыдняў я быў у Кіеве, дзе кіеўляне распавядалі пра тое, што кіроўцы аўтобусаў,

якія вывозілі насельніцтва з Прыпяці паміралі ад другім. Потым стала зразумела з-за чаго яны паміралі. Яны атрымалі вялікія дозы радыяціі. Перад уездам у горад аўтобусы і специтранспарт калонай выстрояваўся ўздоўж дарогі, каб не ствараць перашкоду руху і ў такіх чэргах кіроўцы правялі некалькі гадзінай. На гэтай дарозе радыяція была 400-500 Рэнген.

Я самастойна рабіў аперацыю сваёй маці

Мая маці і мой отчым засталіся жыць у Чарнобыльской зоне. Не гледзячы на забароны яны ўтрымлівалі карову і ўжывалі малако. Праз некалькі год

яны ўдваіх захварэлі ракам стрававальнай сістэмы і памерлі. Тады я прывёз сваю маці ў Магілёў, дзе спрабаваў яе лячыць. Лячыў самастойна, бо нашая медыцына была няздатная на гэта. Медыкі сказаілі што неабходна ампутаваць ногу праз дні і лячэнне немагчыма. Хвароба была звязана з наступствамі цукровага дыябету, які пачаўся пасля Чарнобыльскай катастроfy. Па беларускай статыстыцы, пасля аварыі на ЧАЭС у Беларусі ў 2-3 разы падсcoчылі захворванні на цукровы дыябет. Я не маю ніякай медычнай адукцыі, але самастойна зрабіў сваё маці некалькі апераций на назе, пасля чаго я выратаваў ёй не толькі жыць, але і ногу. Я паславі ў яе на ногі. Я самастойна выразаў гнойныя мякаці, рабіў "мёртвую" і "жывую" ваду і прымываў ёй раны. Я бачыў як на вачах загойвалася рана. Праз месяц рана цалкам загойлася і яна нават кінула мыліцы і паехала назад у "зону".

Пасля аварыі ў маіх дзяцей значна пагоршыўся зрок. Яны пернеслі некалькі апераций. Калі знаходзіліся чарговая хвароба ў кагосці з маці сям'і, якія адразу страляюць у тых, хто не падпрадкоўвае іх іхнім загадам. Присутрэчы з імі неабходна адразу прыпыніцца і распавесці дзе вы жывеце і куды накіроўваецеся. Ужо калі майго дома да нас пад'ехалі салдаты на БТР, праверылі нашу пратиску, пачакалі пакуль мы забярэм свае рэчы і пасля гэтага адвезлі нас да паста, дзе з усімі, хто нас пропускаў, мы распілі нашы хатнія прыпасы спіртнога. Піў нават кіроўца паліўальной машыны.

Льготы чарнобыльцаў

Цяперашнія льготы для чарнобыльцаў — гэта магчымасць пайсці ў працы адпачынкам летам. Раней бальнічныя лісты аплачваліся на 100%, але цяпер як і ў сісіх — на 80%. Для параўнання на Украіне на 50% аплачваюцца камунальныя паслугі, няма падатку на дадатковую вартасць, прадастаўляеца спецыяльныя двухтысічныя адпачынкам, ёсць санітарнае базавае харчаванне і іншыя прывілеі. Гэта не глядзячы на тое, што эканамічнае становішча на Украіне таксама вельмі складаная.

«Гутарку вёў Вітольд Няўрыда